

«Захар Беркут» у театрі імені Леся Курбаса

Сцена з вистави «**Захар Беркут**»
за І. Франком. Режисер Андрій Приходько.
Львівський театр ім. Леся Курбаса.

Лариса Брюховецька

«Захар Беркут»

Утопія на 3 дії за Іваном Франком

Режисер Андрій Приходько

Художник Богдан Поліщук

Хореограф Анатолій Сачівко

Композитор Сусанна Карпенко

В ролях: Захар Беркут, Тугар Вовк – Андрій Водичев, Олег Цьона

Максим – Ярослав Федорчук, Микола Береза

Мирослава – Марина Мазур, Марія Онещак

Монголи, Тухольці – Марко Свіжинський, Денис Соколов, Тамара Горгішелі, Дарина Федина, Степан Кичма, Ярослав-Григорій Чупило, Наталія Рибка-Пархоменко, Діана Константинова

Закличники – Марко Свіжинський, Денис Соколов, Ярослав-Григорій Чупило

Вояк Митько – Денис Соколов, Степан Кичма.

Львівський театр ім. Леся Курбаса, 2023.

Вистава «Захар Беркут» цікава насамперед своєю поліфонічністю й благородною подачею. Цю поліфонічність складають різні чинники. Насамперед – патріотично наснажений зміст першоджерела та його актуальність. Тобто, в повісті показано ситуацію XIII століття, коли монгольське військо нестримно сунуло на захід, змітаючи все на своєму шляху. Й тільки мудрість старійшини і згуртованість тухольської громади зуміли спинити ворога, загнавши в улоговину і затопивши його. По-друге, форма режисури, з її бароковою ускладненістю й узгодженістю різних чинників, що дозволяють заглибитися в історичну епоху. По-третє, результат пошуків художника – костюми, різна атрибутика, вирізані з фанери фігурки риб, птахів, звірів. Все це вказує на легенду, а разом з тим підкреслює нерозривну єдність людини і природи. По-четверте, ре-

тельно пропрацьований музично-звуковий супровід, пісенна тканина з давніх фольклорних джерел, що дійшли до нас із часів язичництва. А відтак – новаторська форма, що відтворює історичну тяглість верховинців (тут напрошується паралель із фільмом Олеся Саніна «Довбуш», де, окрім неймовірно ретельної роботи художника, також надзвичайно цінним є етнографічно-музичний супровід, що наближає нас до верховинців XVIII століття). Поп'яте, умовність дійства, міфологічна наповненість, що виводить виставу на рівень епічної форми. І, нарешті, динамічна дія, що дозволяє за пару годин вистави передати досить об'ємну повість Івана Франка.

При збереженні духу твору (про що вже йшлося), режисер задіяв незвичний підхід, віддавши дві головні ролі антагоністів – старійшини громади Захара Беркута і боярина Ту-

гара Вовка – одному актору (в одному складі – Олег Цюна, в другому – Андрій Водичев). Це непросте завдання для актора – і не тільки через постійну присутність на сцені й великий об'єм тексту, а й через необхідність постійного перевтілення – у зовнішньому вигляді, в інтонаціях, в характері поведінки. Вже з самого початку, у розмові з Максимом Беркутом, а згодом з донькою Мирославою, боярин усіяло підкреслює свою зверхність, навіть зневагу до смердів, та Максим і Мирослава його переконують, що потрібно прийти на віче тухольської громади, і що тухольці мають право його судити. Тугар Вовк є зрадником (у ньому можна впізнати нинішніх нуворишів-шакалів, які дісталися до державних грошових потоків і готові на будь-яку підлість зради власного збагачення). Закономірно, що він стає зрадником, переходить на бік ворога, йде служити хану Бурунді, а ставлення загарбників до нього – зверхнє, й показано це сценічними засобами.

Режисер вистави, який постає у цій роботі зрілим майстром, у розмові з автором цих рядків підкреслив: «Твір Франка – це українська біблійна історія. Я хотів показати у виставі те, що людина має зробити вибір. А суть задуму – щоб дві протилежні ролі грав один і той самий актор, показати подолання руського міра в собі». Насправді, якщо йдеться про Тугара Вовка, то він далекий від того подолання, його надмірне его не дає зробити це ні після першої зради у битві на Калці, ні тоді, коли, тікаючи від тухольців, він переходить на службу до монголів.

Слід підкреслити акторську динаміку, хореографічну і виконавську майстерність в умовному вирішенні загальної картини, коли актори на досить тісному просторі (кругом гори!) показують і володіння списками, і вміння співати невідомих нам пісень, завзято танцювати і дружно розхитувати канатами скелю, яка має впасти і загати потік. Не можна не захоплюватися чудовими голосами акторів, їх ансамблевим співом. Завершальною кодою є пісня-молитва до Сонця, яку виконує старійшина.

На головну ідею вистави – нездоланність тухольців, їхнє прагнення жити на своїй землі – працює і робота художника: якщо говорити про автентичність, костюми також умовні, та вони підкреслюють радісне світосприйняття, контрастуючи з чорним кольором рогатих потвор, які прийшли загарбати землю.

Вистава настільки гармонійна і життєствердна, що її магія полонила не тільки глядачів старшого віку, а й семи-класників, які, очевидно, вчать цей твір у школі з програми української літератури.

Шкода, що така розкішна річ, як вистава «Захар Беркут», виконана зі сценічною винахідливістю й енергетичним наповненням, залишається тільки в невеликому приміщенні театру ім. Леся Курбаса. Вона продумана як дійство, яке споглядають глядачі з двох сторін, але вона має вийти на ширшу аудиторію, а найкраще – на телевізійну, щоб її дивилися не сто глядачів, а багато тисяч. Вона варта того, як і вартий український глядач, який потребує мистецької терапії й моральної підтримки духу в умовах боротьби за нашу країну з грізним і жорстоким ворогом.

Феномен вистави «Конотопська відьма»

Орина Челакова

«Конотопська відьма»

За однойменною повістю Григорія Квітки-Основ'яненка

Режисер Іван Уривський

Художниця-постановниця, художниця з костюмів Тетяна Овсійчук

Композиторка Сусанна Карпенко

Художниці зі світла Олена Антохіна, Ганна Ваховська

Звукорежисери Олександр Кришталь, Владислав Коломійченко

Хореографка Ольга Семьошкіна

Актори: Назар Задніпровський, Олександр Ярема, Михайло

Кукулюк, Андрій Самінін, Христина Федорак, Олена Хохлаткіна,

Михайло Матюхін, В'ячеслав Хостікоєв, Оксана Жданова, Марія

Рудинська, Катерина Артеменко, Оксана Сидоренко, Анна Ру-

денко, Мальвіна Хачатрян, Марина Веремійчук, Анастасія Рула

Національний театр ім. Івана Франка, прем'єра 28 квітня 2023

Сцена з вистави «Конотопська відьма» за Г. Квіткою-Основ'яненком. Режисер Іван Уривський. Національний театр ім. І. Франка, м. Київ.

Вистава «Конотопська відьма» Івана Уривського здобула велику популярність серед публіки, заповнила соціальні мережі від TikTok до Facebook; різні журнали, сайти ставили її на перше місце серед тих, які треба відвідати до кінця цього року.

Сучасні постановки за класичними українськими творами продовжують підкорювати серця українців, спонукають до вивчення рідної літератури, допомагають зламати стереотипи, зокрема, молодшого покоління про те, що «шкільна класична література – це нудно» або «театр – це нудно», пропонують нові театральні та мистецькі форми для піднесення та просування української та західноєвро-